

3. Хамітов, Н. В. (2019). *Філософська антропологія: актуальні проблеми*. Від теоретичного до практичного повороту. 3-тє вид., випр. і допов. Київ: КНТ. [українською мовою].

4. Хаустова О. О. (2019) *Психосоматичні маски*. Український медичний часопис. 4(1). 53-60. [українською мовою].

5. Балева, Т. (2022). *Особливості страхів в підлітковому та ранньому юнацькому віці*. Актуальні проблеми психології в закладах освіти, 6, 27–31. [українською мовою].

КРИЗА АВТЕНТИЧНОСТІ ЯК ЧИННИК ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

УДК:159.9

Ніколаєва Алла Олексіївна,
*студентка, спеціальність 053 «Психологія»,
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Анотація. *Стаття актуалізує тему психологічних особливостей прояву кризи автентичності особистості. Розкриває психологічні аспекти перебігу кризи середнього віку як чинника особистісного зростання.*

Ключові слова: *криза автентичності, криза середнього віку, ідентичність, особистісне зростання.*

Актуальність дослідження. Сучасні темпи прогресу висувують підвищені вимоги до адаптаційних можливостей особистості, додаткові напруги адаптаційних механізмів загрожують особистості перевтомою, погіршенням функціонального стану, нервовими зривами та спробами піти від реальності будь-яким способом.

В умовах динамічного розвитку нашої держави існує потреба фахівців різних галузей у контексті аналізу їх життєвого шляху, особистісного розвитку, ідентичності та автентичності. При цьому в більшість науково-психологічних підходів відмічається нестача досліджень даної наукової проблеми. Оскільки від суб'єктивної оцінки людини свого життя залежить

подальший його розвиток. Тому актуальним є аналіз саме особливостей автентичності особистості як способу життя, що характеризується узгодженістю думок, почуттів, фізіологічних станів, відкритістю у поведінці та міжособистісних стосунках з іншими людьми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. На процес формування уявлень про автентичність особистості та перебігу її кризи, серйозний вплив на розвиток зробили відомі вчені. Одним із перших поняття «автентичність» у психологічний обіг ввів Дж. Б'юдженталь, який вважав це процесом проживання власного життя. У працях К. Г. Юнга автентичність тісно пов'язана із архетипом Тіні людини, яка уособлює автономну частину особистості, яка складається з особистісних і колективних психічних установок, які не можуть бути прийнятими особистістю через несумісність зі свідомим уявленням про себе, втім задля гармонійного розвитку людини тіньові установки мають бути інтегровані у цілісну структуру особистості. К. Г. Юнг описав архетип «несвідомої самості» як абсолютний початок буття душі. «Крах свідомої установки» (почуття дезорієнтованості в навколишньому просторі) в юнганстві є кризою автентичності. На думку З. Фрейда, людина стає соціальним суб'єктом шляхом проходження ідентифікації, яка проявляється раннім проявом емоційного зв'язку з іншою особою, наслідування і уподібнення себе батькам. У своїх працях К. Горні базовим поняттям автентичності особистості вважав «справжнє Я», що являє собою, набір притаманних людині якостей, таких як: темперамент, здібності, обдарування, схильності. Автентичність — це щирість, відкритість, чесність людини. Не тільки і не стільки це ставлення до інших людей, скільки по відношенню до себе самої, до того внутрішнього начала. Серед сучасних психологів та науковців тема автентичності є не менш популярною. Так, зокрема, Стівен Джозеф у своїй одноіменній книзі «Автентичність. Як бути собою.» стверджує, що автентична особистість повністю відповідає за свої рішення, дії та за їх наслідки. Така людина твердо знає, що ніхто йому не указ. Але, приймаючи на себе відповідальність за особистий вибір, він цікавиться

думкою оточуючих, іншими точками зору і постійно пізнає себе, нехай це і викликає з часом розчарування. Розглядаючи поняття «автентичність особистості», його тісно пов'язують із суверенністю особистісного простору. Здатність людини контролювати, захищати і розвивати свій життєвий простір позначається поняттям «психологічна (особистісна) суверенність», що базується на узагальненому досвіді успішної автономної поведінки, проявляється у переживанні автентичності власного буття (впевненості людини в тому, що вона поводить згідно власних бажань і переконань), відчутті своєї доцільності у просторово-часових і ціннісних обставинах свого життя.

Мета наукової публікації: здійснити психолого-теоретичний аналіз поняття кризи автентичності у дорослих осіб та визначити чинники особистісного зростання у цей період.

Завдання статті:

- 1) розкрити психологічний зміст поняття «автентичність»,
- 2) визначити чинники особистісного зростання дорослих людей у період кризи автентичності.

Методи та методики дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано теоретичні методи: аналіз, порівняння, узагальнення, систематизація теоретичних даних

Виклад основного матеріалу дослідження. На певних етапах життєвого шляху може наступати криза автентичності, яка характеризується певною трансформацією або руйнуванням всіх сфер життєдіяльності людини і, в тому числі її уявлень і про себе та інших людей і ставлення до них. Криза – це своєрідна реакція особистості на ситуації, що вимагають від неї зміни способу буття – життєвого стилю, способу мислення, ставлення до себе, навколишнього світу і основних екзистенціальних проблем.

Вікова криза – це умовне найменування перехідних етапів у процесі становлення людини, які перемежують стабільні періоди. Зазвичай, вікові кризи відносять до нормативних, тобто таких, що мають обов'язково відбутися на певному віковому відрізку перебігу життєвого шляху людини.

Розгортання кризи на визначених вікових етапах – це показник нормального психічного розвитку (власне, тому такі кризи й отримали назву – нормативні). У результаті проходження кризи має відбутися формування так званих новоутворень, основна роль яких полягає в забезпеченні ефективної адаптації людини до змін соціальної ситуації розвитку.

Кризу автентичності розглядають як психологічний феномен пов'язана із трансформацією всіх сфер життєдіяльності людини і, головним чином, її уявлень про себе та інших людей і ставлення до них. Критичний перегляд свого «Я», переоцінка цінностей, це і є – криза середнього віку. Людина проходить через період критичної самооцінки та переоцінки того, що було досягнуто в житті до цього моменту, аналізує спосіб життя: вирішуються проблеми моралі; людина проходить через незадоволеність рівнем кар'єрного зростання, з'являються перші ознаки погіршення здоров'я, втрати краси і фізичної форми, відчуження у сім'ї і у відносинах з дорослішими дітьми.

Механізмом кризоутворення є втрата динамізму в розвитку цілісної особистості, в її самореалізації. Поведінковий рівень автентичності визначається й її зв'язком із ідентичністю особистості, зокрема якщо у модернізмі проблема ідентичності полягала у тому як зберегти її сталою та міцною, у постмодерні вона трансформувалася і зосередилася на тому, як уникнути фіксації ідентичності і зберегти свободу, по суті стати автентичною. Криза автентичності також описується як усвідомлення та / або переживання суб'єктом процесів самотворення і структурування свого буття, які суперечать «Я- концепції», життєвим стратегіям, структурі особистісних смислів і цінностей, неузгодженості з ними, втілення формально заданих соціальних розпоряджень, а не власних виборів і рішень. Криза автентичності, розглядаючись у якості важливого, складного моменту особистісного буття, однак, не вважається переломним періодом життєвого шляху особистості. Втрата автентичності призводить до втрати щирості, схильності до ігор, відчуженості, розщеплення, втрати цілісності й сенсу існування.

Наш співвітчизник, Л. В. Зливков, виділяє наступні критерії кризи

автентичності: самовідчуження (усвідомлення особистістю власної несвободи, залежності від соціальних обмежень, відсутність можливостей для самореалізації), депривованість (переживання фрагментарності власного життя, що характеризується складнощами пошуку об'єктів, з якими особистість може себе ідентифікувати), низький самоконтроль (часта зміна настрою, залежність поведінки від задоволеності чи незадоволеності ситуативних потреб, небажання брати на себе відповідальність за власні вчинки), залежність від соціального оточення (сугестивність, конформізм, відчуття підпорядкованості іншим) та асоціальні копінг-стратегії (агресивність, уникнення ситуацій спілкування, невпевненість у собі, негативізм по відношенню до оточуючих).

Розвиток автентичності, як системної якості у процесі актуалгенезу забезпечується психологічними ресурсами двох складових: соціальності (діалогічності свідомості) та потреби пізнання (індивідуальності та трансцендентності). Соціальність як потреба і як якість зумовлена особистісною і соціальною рефлексією, які дозволяють розвивати цілий комплекс якостей, притаманних людині – суб'єкту спілкування. Пізнавальні потреби забезпечують людині розвиток індивідуальності, а отже, усвідомлення й осмислення свого індивідуального світу, що дозволяє людині керувати механізмами психологічного захисту і розширювати психологічні кордони. Емпіричними дослідженнями встановлено, що існує зв'язок автентичної установки з відкритою позицією особистості, спрямованістю при взаємодії на співпрацю, що забезпечує особистості розвиток індивідуальності і можливість вирішення завдань не стільки адаптації, скільки оптимізації свого існування; крім того, розвиток індивідуальності й автентична установка пов'язані зі спрямованістю на самоактуалізацію, але цей процес більшою мірою є визначенням й уточненням своєї екзистенції як континууму власних можливостей. Системоутворюючим чинником, що впливає на особливості функціональної структури автентичності, є установка особистості, як психологічна готовність задовольняти системні потреби і здійснювати цілі

екзистенціального пізнання життя.

Висновки. Отже, у психології автентичне зазвичай визначається як усвідомлюване людиною як те, що стосується її самості. У широкому сенсі поняття «автентичність» означає реалістичний контакт із самим собою і зі світом. Автентичність як ресурс особистісної самоорганізації, через свою унікальність і цілісність, може проявлятися як в ситуаційному аспекті, сприяючи специфічному (не завжди адекватній з точки зору стороннього спостерігача) взаємодії з соціумом, так і в екзистенціальному аспекті, в плані пізнання світу, себе і себе в цьому світі.

Системоутворюючим фактором, що впливає на особливості функціональної структури автентичності, є установка особистості, як психологічна готовність задовольняти системні потреби і здійснювати цілі екзистенціального пізнання життя. Важливим вибором автентичної особистості є вибір соціальності як усвідомленої позиції, як екзистенціальне розуміння того, що самопізнання можливе лише через причетність до універсальних надситуативних змістів буття, які людина відкриває в світі у контексті свого індивідуального бачення.

Таким чином, на певних етапах життєвого шляху може наступати криза автентичності, яка характеризується певною трансформацією або руйнуванням всіх сфер життєдіяльності людини і, в тому числі її уявлень і про себе та інших людей і ставлення до них. Подолання кризи ідентичності призводить до свободи у прийнятті своїх унікальних особливостей і неповторної стратегії побудови власного життя.

Перспективами подальших досліджень Психодіагностичним інструментарієм для даного феномену можуть бути дані методики: опитувальник «Індекс життєвого стилю»(LSI), шкала автентичності, визначення рівня самоактуалізації особистості (опитувальник САМОАЛ), опитувальник психологічної ресурсності особистості, методика діагностики соціально-психологічної адаптації К. Роджерса і Р. Даймонда (Опитувальник ДПА), опитувальник самоставлення В. Століна та С. Пантелєєва (ТСС)

(адаптований) за допомогою яких може бути здійснено гендерне дослідження кризи особистості.

Список використаної літератури.

1. Зливков В. Л., (2019) *Психологічні особливості перебігу криз автентичності та ідентичності людини.* [українською мовою].
2. Зливков В. Л., Лукомська С.О., (2015) *Криза автентичності сучасного фахівця: особливості перебігу та шляхи подолання.*[українською мовою].
3. Котух. О. В., (2019) *Особливості становлення автентичності особистості в період життєвої кризи.*[українською мовою].
4. Когутяк Н. М., (2012) *Аксіопсихологічні механізми становлення автентичності особистості в період життєвої кризи.*[українською мовою].

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УДК 159.9

Ніцевич Олена Олександрівна,
*студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Анотація. В статті представлено результати теоретичного та експериментального вивчення особливостей стилю поведінки працівників Державної кримінально-виконавчої служби України (ДКВС України) в конфліктних ситуаціях в рамках службової діяльності. Проведено теоретичний аналіз поняття психологічні особливості працівників ДКВС України в конфліктних ситуаціях. Експериментально вивчено особливості стилю поведінки в конфліктній ситуації, причин виникнення конфліктів, впливу їх на професійну діяльність, вивчення способів ефективного міжособистісного спілкування та методам виходу із конфліктної ситуації.